

Constantin PARASCHIVESCU

În ramă și în afara ei

Stan Ghenea scrie un teatru *visual* și de sugestii, incitant până la un punct. Cine s-ar fi gândit la „complexul marginilor“ și multitudinea de interpretări ce se pot da unei rame de tablou? Cine ar fi asociat bălciul actualității cu „noua ordine plastică a lumii“? Pe baza acestei viziuni și a unor astfel de interpretări compune câteva „tablouri“ teatrale, din rațiuni pe care personajul său Cupidon le declară, dar nu le aplică: „Evadez în teatru din realitatea asta pe care n-o mai pot stăpâni“.

Volumul publicat în 2003 la „Cartea Românească“ conține trei piese, dintre care prima îi împrumută titlul: **ieșirea din ramă**. E și cea mai incitantă prin sugestii, pentru că asociază lumea cu o galerie de tablouri ce fixează instantanee de viață, episoade ale memoriei, care, șterse de praf, se însuflețesc și *ies din ramă*. În actul trei, chiar promițător. Prin imaginea propusă: „Bălciul e exprimat de ramele tablourilor, mai mari, și de personajele acestora, ieșite din ramă, așezate în cadrul ramelor, identice cu personajele piesei“. Ca efect optic e ofertant, numai că în desfășurarea jocului nu se fructifică suprapunerea. Sensul însuflețirii e în descifrarea trecutului, în a cărui reconstituire personajele nu se recunosc. „Trebuie să înțelegi că suntem doi bătrâni nebuni, rămași singuri cu o galerie de tablouri în care nu ne regăsim“, spune fostul general Romul aghiotantului său. Piesa devine un act de deliberare morală, într-o prelungită criză de conștiință care apasă și sufocă o existență culpabilă. Fostul general a invocat în timpul Celui de-al Doilea Război Mondial participarea la niște manevre, pe care le-a efectuat, însă, într-o aventură pasională cu soția aghiotantului. Propria soție, pictoriță, l-a părăsit, l-a părăsit și aventuriera pe al ei consort și cei doi au rămas, iată, alături, să șteargă tablourile (amintirile?) de praf. Ne încurcăm puțin cu datarea... Dacă cei doi au 70 de ani, cum zice autorul, să credem că au participat la război când aveau numai zece? Și cât avea aghiotantul care zice că a fost și „ofițer la Siguranță“? nu ne-am bate capul cu aste socoteli, dacă nu am recunoaște, în destule aluzii, zilele tranziției de azi și dacă praful îndepărtat de pe tablouri ar dezvălui probleme profunde de destin și interes umanitar. Dar ele se învârt în cerc îngust, amplificând o vină care nu merită atâta atenție. Se urmărește cu oarecare interes deliberarea, dialogul are fluentă și tâlc uneori, dar autorul iese din ramă, ca să zic așa, și-și merită reproșul unui personaj din piesă: „ți-ai încifrat universul“!

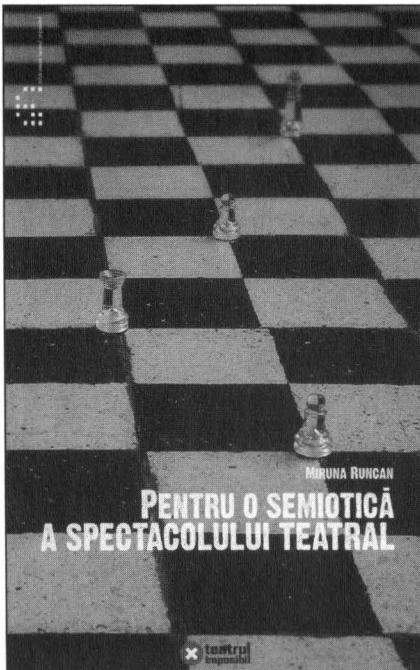
Zeța și Îngerul, din a doua piesă (cu acest titlu), sunt elevi de liceu în clasa a XII-a. și buni prieteni. Un gest de solidară junețe al băiatului, care își cedează camera pentru o oră unui coleg cu o prietenă, devine prilej de reclamație din partea unei vecine excentrice, pentru că juna și-a uitat sutienul în încăpere. E vizată „zeța“ și „îngerul“ nevinovat se vede în situația de a fi exmatriculat. Dar cine e vecina? O fostă actriță, de patruzeci și cinci de ani, care tot vine pe capul băiatului din îndemnuri erotice și, ratând repetat cauza, se răzbună din gelozie. Cam exagerat. Piesa e un ghem de artificii, cărora autorul le întrevede amăgitoare ecouri de dramă, cum și o recomandă, de altfel. Ceea ce pare bizar de la început, este numele personajelor. De Angelo și Afrodita nu ne mirăm, le mai întâlnim în realitate, cu Ahile avem primele nelămuriri, iar cu profesoara Puțintelu

serioase îndoieli de inspirație. Ce să mai spunem de trinitatea inedită Rima, Arima, Corima?...

Cu *Nemira Tour* ne apropiem de ecurile ironiei mazilene, pe care o și pomenește laolaltă cu ceea ce se numește *stilul Băieșu*. „Ca să știți ce este ironia, citiți-l pe Mazilu. Încercați o aventură somnoroasă și veți mulțumi pe domnii care v-ar citi ca să n-adoarmă” (și pe doamne, nu? îmi vine să întreb, mai ales că sunt majoritare în breasla criticii). O spune prin vocea unui personaj „gonflabil, cu pânțele în luna a noua și cu persoana în evaziune fiscală”, Narcis. E produsul megaloman al vremii care aruncă în jocul tranziției fâpturi fără scrupule, hrăpărețe, într-o cursă vijelioasă după câștig. Ca el alții, pe care îi șantajează și ei îl șantajează la rândul lor, direct, deghizați sau teatral. Un lanț de farsori într-o mascaradă derizorie. Sunt opt tablouri cu pronunțate linii caricaturale, personaje grotești și miză satirică mai verosimilă. Cu un exces de deghizări și panseuri, totuși, dar, oricum, în „rama” jocului. Ies din ramă excesele vizuale din prima piesă (cu asociații ciudate privind beciul, labirintul și chiar bălciul), sau logica precară a celei de-a doua. Ca și prețiozități lingvistice, gen „trage-ți plapuma singurătății peste ochi”, „De mult am văzut că oglinda dv. trece peste munții și văile textului dramatic și se oprește în neosmârc”, „Natura se bucură în scutecele sugestiilor ca un prunc” ș.a.m.d.

Stan Ghenea nu construiește piese, glosează asupra lor. Conștient fiind de rigorile genului. „Dramaturgia nu e ca poezia și nici ca proza. O știe și primarul“...

Promisiune

Numărul mare de evenimente teatrale din ultimele luni, nu au oferit răgazul colaboratorilor noștri să se aplece asupra volumului semnat de Miruna Runcan *Pentru o semiotică a spectacolului teatral*, apărut recent la Editura Dacia în Biblioteca Teatrul Imposibil, mai ales că un asemenea „manual” este „o premieră în spațiul românesc”, cum zice însăși autoarea în Cuvântul său înainte.

Îi promitem o cronică pentru numărul de toamnă. (*Redacția*)